Dinsdag 13 Augustus 1946 DAGBLAD 63ste Jaargang No. 4884

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2,50 gld.; en het buitenland 3 gld.

Hoofdredacteur: Dr. Jos. Hartog Tel. 1858, Postbus 80, Willemstad. Redactie-adres Consciëntiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38.

Engeland deporteert Joden naar Cyprus.

Sovjet-Unie wenst verandering van Montreux-conventie.

Molotov wil Italie als „Groot Land" handhaven.

VREDESCONFERENTIE.

Byrnes heeft na kennisneming van een stenografisch verslag over de debatten van jongstleden Zaterdag inzake Italië zijn standpunt dat de bespreking tot komende Zaterdag zou worden uitgesteld en dat alleen Joegoslavië zou mogen spreken, herzien (Parijs, (AP) 13.8).

Kardelj (Joegoslavië) betichtte De Gasperi ervan bij zijn uiteenzetting over het gebied van Triëst geen juiste ethnografische statistieken te hebben gebruikt. Volgens Kardelj bezigde De Gasperi de statistieken van de Italiaanse volkstelling, welke met opzet de juiste ethnografische verhoudingen van de Julische Mark zou hebben verbloemd. Maar zelfs deze onbillijke Italiaanse volkstelling van 1921 — aldus Kardelj — toont aan dat niet minder dan 50.730 Slowenen binnen Italië zouden moeten blijven en niet 10.000, zoals De Gasperi wil beweren.

Kardelj, die een uitvoerige beschrijving hield aan de hand van Mazzini en andere Italiaanse voormannen uit de 19e eeuw, zeide, dat Italië tot binnen de grenzen, welke door die voormannen waren uitgestippeld, zou moeten terugkeren (Parijs, (AP) 13.8).

Molotov, sprekende over de vredesvoorwaarden voor Italië, zeide dat Italië een grote verantwoordelijkheid droeg, doch dat dit niet wegnam, dat het land belangrijkheid als mogendheid in de Middellandse Zee zou moeten verliezen. Molotov sprak zijn vertrouwen uit in Italië als groot land, doch hij noemde De Gasperi's rede van vorige week een poging om de kern van het vraagstuk van Italië's democratische herrijzenis te omzeilen, omdat het „hoofd der Italiaanse afvaardiging het fascisme niet veroordeelde" en „geen enkele opmerking maakte tegen het werk van Mussolini". Italië was pas omgedraaid toen de Russen de slag om Stalingrad hadden gewonnen en de geallieerden victorie kraaiden in Noord-Afrika en Zuid-Italië. Het land kan pas democratisch worden als de laatste resten van het fascisme worden uitgeroeid, aldus Molotov.

Wel zeide Molotov, dat Italië de steun van alle landen nodig heeft, maar dat De Gasperi's beweringen een naklank van het oude, imperialistische Italië waren en niet getuigden van een nieuw en democratisch Italië. In Istrië had Italië een basis om Joegoslavië binnen te vallen, maar de tijd is voorbij dat de Slavische volken aanvallen van nabuurlanden gedogen. Hierop weidde Molotov uit over Joegoslavië's aandeel in de krijg bij het verslaan van de as, terwijl hij getuigde dat Joegoslavië's aanspraken op Istrië meer steekhoudend waren dan die van Italië. Molotov verklaarde er een tegenstander van te zijn de vrede uit te stellen, omdat Italië dan gelegenheid zou hebben met de Ministers van Buitenlandse Zaken tot een ander compromis te komen, terwijl het wachten op de vrede met Duitsland volgens Molotov niets met Triëst te maken heeft.

Molotov zeide dat Italië anderhalf millioen werklozen heeft en dat als Italië zich maar ging toeleggen op landbouw, alle landen zouden willen helpen. Laat het zich tijdelijk verzwakken, dan valt het ten prooi aan buitenlands kapitaal, aldus Molotov.

Aklilou Abte (Ethiopië) sprak na Molotov. Hij werd met handgeklap begroet, toen hij schilderde hoe het fascistisch Italië een monarch voor de Volkenbond bespotte. De Italiaanse onderdrukking heeft alleen maar haat doen ontstaan (Parijs, (AP) 13.8).

ONRUST OP STRAAT.

In Athene werden vijf mensen gelyncht door de massa, omdat zij de communisten zouden hebben geholpen bij een aanval op een politiepost in een dorp Nea Achylos, waarbij een politie-agent werd gedood en drie gewond.

Een militaire auto werd door de communisten in brand gestoken (Athene, (AP) 13.8).

Bij de Haifaanse haven zijn opstootjes uitgebroken, toen de radio Haganah de mensen opriep om het huisarrest te verbreken door de straat op te stormen, terwijl 1000 illegale Joden op troepenschepen werden geladen voor transport naar de kampen op Cyprus. De Haifaanse Joden stroomden naar de havenwijk en de soldaten sloegen een cordon om de haven. Er waren toen zeker al een 2000 man bij de haven. Men gooide stenen naar de politie.

De Palestijnse autoriteiten deelden mede, dat illegale Joden, die voor 11 Augustus zijn binnengekomen ondergebracht worden in het Athletenkamp bezuiden Haifa; deze gaan dus niet naar Cyprus.

Duizenden Joden vertrokken in twee Britse troepenschepen uit Haifa naar Cyprus. Zelfs op de schepen worden ze met machinegeweren bewaakt (Haifa, (AP) 13.8).

DE RAMP IN SANTO DOMINGO.

H. E. Russell van het Noordamerikaanse Rode Kruis zeide, dat verschillende medicamenten hard nodig waren, zoals anti-oxygeen-vaccine, tetanus-oxyde en kinine. Meer dan 500 gevallen van paratyphus en malaria zijn gemeld.

Matanzas is practisch verdwenen als gevolg van twee vloedgolven. De houten huizen werden meegevoerd met de vloedgolf en later versplinterd toen deze op een oerwoud stiet.

Ook zuiveringsmiddelen voor water worden gezonden, omdat er een groot tekort aan vers drinkwater is (Ciudad Trujillo, (AP) 13.8).

SOVJET-MENING OVER VERDWIJNENDE KINDEREN.

Het Russische Militair Gezag te Berlijn heeft officieel bekend gemaakt, dat berichten welke stonden in de bladen, die onder de Westerse mogendheden staan, als zouden er kinderen opgepikt worden en verdwijnen, onjuist zijn. Wel zijn de vorige maand 48 leden van geheime jeugorganisaties gearresteerd. De Russen zeggen, dat de berichten leugens zijn en in omloop worden gebracht als propaganda-middel nu de gemeenteraadsverkiezingen in de Russische zone aanstaande zijn (Berlijn, (AP) 13.8).

AUTO'S DUURDER.

De Noordamerikaanse prijszettingsadministratie heeft de verkoopprijzen van automobielen met 7,3% verhoogd. Dit is een gevolg van de nieuwe wet op de prijszetting. De nieuwe prijzen gaan terstond in en raken alle modellen.

Op vierdeurs Sedan — het enige voorbeeld dat door de OPA wordt genoemd — loopt de verhoging van $ 63 op „streetmaster" Cadillac. Plymouth de luxe en Ford de luxe wordt verhoogd met $ 67 (Washington (Washington, (AP) 13.8).

RESOLUTIE VAN HET JOODS WERELDCONGRES.

In een biezondere vergadering van het uitvoerend comité van het Joods wereldcongres werd de volgende resolutie aangenomen:

„Wij beschouwen de arrestatie van de leden van het uitvoerend orgaan van het Joodse Agentschap door de Britse autoriteiten in Palestina als een daad van agressie, niet alleen tegen de Joodse gemeenschap in Palestina en tegen de Zionistische Beweging, maar tegen het Joodse volk in de gehele wereld. Door middel van deze agressie tracht de Britse regering op eenzijdige wijze de verplichtingen te ontwijken, welke het met het mandaat op zich heeft genomen.

Het Joodse Agentschap is internationaal erkend als de instantie die het gehele Joodse volk vertegenwoordigt in alle zaken, die betrekking hebben op het weder vestigen van het Joodse Tehuis in Palestina. Het was bekrachtigd als zodanig door de 52 regeringen die het mandaat over Palestina aan Engeland hebben overgedragen. De Britse agressie tegen het uitvoerend orgaan van het Joodse Agentschap veroordeelt daarmede zichzelf als een verkrachting der internationale wetten op een ogenblik dat de toekomst van de wereld zozeer afhankelijk is van het behoud der internationale wetten en van het respect dat in het biezonder de grote mogendheden dienden te tonen voor de rechten der kleine volken.

Ondanks de daad van geweld van de zijde der Britse bezetting in Palestina betuigen wij onze saamhorigheid met het Joods Agentschap, dat de hoogste, international erkende zegsman blijft van het Joodse volk in alle zaken betreffende Palestina.

Wij beloven plechtig onze onvoorwaardelijke steun aan de Joodse bevolking van Palestina in de strijd tegen de onwettige acties van de Britse regering, die thans tracht om de grondslagen van het Joods nationaal Tehuis in Palestina te ondermijnen.

In naam van het Joods Wereldcongres, dat de leidende Joodse organen in vijftig over de gehele wereld verspreide landen vertegenwoordigt, doen wij een beroep op het geweten der mensheid en op de regeringen van de wereld, om niet de wrede onrechtvaardigheid te ondersteunen welke thans door Groot Britannië wordt begaan tegen het Joodse volk, dat meer dan enig andere natie op aarde heeft geleden, en dat zelfs nu een jaar na de oorlog, vervolging en vernedering moet ondervinden" (Persdienst van het Palestina-Comité voor Curaçao).

ERKENNING.

Paraguay heeft de nieuwe Boliviaanse regering erkend (Asunción, (AP) 13.8).

DE TELEGRAFISTEN-STAKING.

Ons werd officieel medegedeeld, dat de staking, uitgeschreven door de American Communications Association en de Congres of Industrial Organisation (CIO), betrekking heeft op alle internationale uitzendingen, de persuitzendingen inbegrepen. Alleen regeringstelegrammen en Unrra-uitzendingen worden uitgezonderd.

Dit verklaart de geringe hoeveelheid nieuws der laatste dagen, daar wat wij krijgen door ongeschoold personeel wordt uitgezonden, zodat het soms door de vele fouten haast onbegrijpelijk wordt.

R.K. BISSCHOP PREEKT IN BOEDDHISTENKLOOSTER.

Bisschop John F. O'Hara van Buffalo (Verenigde Staten), die momenteel een bezoek brengt aan Japan tezamen met den Bisschop van Columbus, Monseigneur Michael J. Ready, hield op verzoek van enige Boeddhistische abten in een Boeddhistische tempel te Wyoto een preek. Dit is de eerste maal, dat een katholieke bisschop voor Boeddhistische monniken preekte.

De beide bisschoppen werden eveneens ontvangen door Keizer Hirohito, die bij de audiëntie verklaarde „de grootste bewondering te hebben voor de interesse, die uw Paus voor het Japanse volk heeft betoond". Ook prees Keizer Hirohito het werk van de priesters en zusters voor de hulp, die zij aan oorlogsgetroffenen hadden geboden.

Toen de beide Bisschoppen het door de atoombom getroffen Nagasaki bezochten, stonden 500 Japanse katholieken op het station te wachten, waarna de beide kerkvoogden in een jeep rondreden, vergezeld van den bisschop van Nagasaki Paul Yamaguchi. De Noordamerikaanse bisschoppen waren bij Bisschop Yamaguchi te gast in een huisje, dat hij bewoonde naast de verwoeste Oura-kathedraal, die gebouwd werd op de plek waar de geïsoleerde Japanse katholieken op 17 Maart 1865 werden ontdekt. Bij de bomaanslag op Nagasaki, waarbij ook Japans grootste katholieke kerk in de Urakami-wijk (5000 zitplaatsen) werd verwoest, werden 8000 katholieken gedood.

Hierna had de preek plaats in Kyoto, waarbij o.a. 20 abten van alle grote Boeddhistische secten aanwezig waren.

Abt Hasjimoto van de Hisji Honganji tempel begroette Bisschop O'Hara en zeide „blijde te zijn mede te werken met de Katholieke Kerk in haar strijd tegen het kwaad in de moderne wereld."

„Ik ben hier gekomen als een katholiek en ik breng u een vredesboodschap van den Paus, een boodschap welke ik u allen en het hele Japanse volk wil brengen in de woorden van Christus zelf: Mijn vrede laat ik u. Niet als de wereld die geeft, geef ik hem u lieden."

Bisschop O'Hara wees op de gemeenschappelijke fundamentele deugden, welke Boeddhisten en Katholieken beiden aanvaarden om een gezamenlijk front te maken tegen het materialisme en immoraliteit. De spreker deed een beroep op de Boeddhistische monniken om de rechten van het gezin als grondeenheid van de maatschappij te respecteren en wees op echtscheiding en geboortecontrôle die tegen de natuur en de goddelijke wet indruisen.

Graaf Otani van de Nisji Honganji secte antwoordde den bisschop. „Wij zijn zeer verheugd deze grote vredesboodschap van den Paus te horen. De Boeddhistische geestelijkheid, ofschoon verschillend van de katholieken in geloof, is het eens met hen in hun houding tegenover het kwaad dat thans invreet".

Een Sjongon-abt zeide hoe de Japanse volgelingen van Sjintoïsme en Boeddhisme steeds vertrouwen in hun goden hadden gehad, maar hoe hun vertrouwen geschokt was door Japans nederlaag. „Wij hebben onze godsdienst onvoldoende bevonden, doch de woorden van Uwe Excellentie hernieuwen bij ons de belangstelling in geestelijke dingen."

Monseigneur Paul Furuya, apostolisch praefect van Kyoto, die bij deze merkwaardige bijeenkomt aanwezig was, sprak eveneens enkele woorden tot de Boeddhistische abten.

Na afloop van de samenkomst ging de bisschop en de twintig abten de tempel uit om samen gefotografeerd te worden. Namens de abten werden aan Bisschop O'Hara (bisschop Ready was die dag elders) geschenken aangeboden.

De Honganji-secte telt 12 millioen volgelingen; de Sjongonsecte 9 millioen (ncwc).

WEET WAAR HET IJK IS.

Pater Alberto, een monnik van Sant'Angelo dei Manoli, bood der politie aan te zeggen, waar de dieven Mussolini's lijk hebben begraven, nadat zij het 22 April hadden gestolen. Pater Angelo zeide dat hij de plaats in de biechtstoel vernomen had en dat de man die thans in handen der politie is hem gemachtigd had de plaats bekend te maken. Alvorens zijn mededeling te kunnen doen, zou Pater Alberto nog enkele andere personen om hun toestemming moeten vragen (Milaan, (AP) 13.8).

De politie, die al eerder gehoord had dat het lijk op een kloosterkerkhof zou zijn begraven, ondervroeg juist gisteren een anderen Pater Zucca, die evenwel niets wist (Milaan, (AP) 13.8).

HET SA-PROGRAMMA.

Te Neurenberg pleitte de verdediger voor de SA, dat dit feitelijk een sport-organisatie zonder biezondere militaire oogmerken zou zijn geweest. De vervolging weerlegde dit doordat John Barrington (Engeland) het oefenprogramma van de SA uit 1938 voorlas, waaruit blijkt dat sport helemaal onderaan staat. Barrington liet zien, dat zij gewapend waren en dienen moesten als politie ingeval van staatsgevaar. Barrington las bovendien voor uit een dienstregelement van een SA-generaal, waarin betoogd werd dat „recht is wat van voordeel is voor de nazie-beweging en verkeerd is wat haar schaadt" (Neurenberg, (AP) 13.8).

JODEN WILLEN AFGANISTAN VERWIJDEREN.

Het Joodse Wereldcongres heeft aan de Verenigde Naties verzocht het verzoek van Afganistan om lid te worden te verwerpen, omdat dit land een terreur oefent tegen 5000 Joodse bewoners (New York, (AP) 13.8).

BOLIVIA ERKEND.

De Verenigde Staten hebben het nieuwe regiem van Bolivia erkend. Hetzelfde deed Guatemala (Washington, (AP) 13.8).

Venezuela, Cuba, Uruguay, Chili, Peru en Paraguay hebben zulks al eerder gedaan.

het nieuws van vandaag

Molotov blijkt een standpunt ten gunste van Italië in te nemen bij de besprekingen te Parijs, die nu eindelijk eens een meer zakelijk karakter gaan dragen. Men is nog steeds doende over Triëst, dat inderdaad moeilijker bij Italië dan bij Joegoslavië kan worden gerekend. Toch begrijpt ieder dat Molotovs en Kardeljs pleidooi voor Triëst-aan-Joegoslavië niet zuiver om ethnische redenen plaats vindt. Zou deze havenstad met haar magnifieke haven — een rede eigenlijk, waar grote zeestomers zo maar aan wal kunnen gaan — aan Joegoslavië komen, dan zou dit voor de Russen in hun Middellandse Zeepolitiek niet ongunstig zijn. Tegelijkertijd hamert Rusland op de herziening van de Conventie van Montreux, die dit jaar toch herzien had moeten worden, maar die de Russen nu handig meteen in hun grote politiek betrekken. Men kan de Balkanvrede nu eenmaal niet bespreken zonder Turkije en de Dardanellen erin te betrekken.

Turkije is zeer goed voorbereid. Het heeft geen actieve oorlog gevoerd en pas op het laatste ogenblik de oorlog aan de as verklaard. Zes jaren heeft het van twee walletjes gegeten, daar zowel Engeland en zijn bondgenoten, als Duitsland en zijn satellieten het te vriend moesten houden vanwege het mangaan en zijn aardrijkskundige ligging. Turkije heeft 150.000 man vaste troepen, terwijl momenteel ook een deel der reservisten voortdurend onder de wapenen is, tezamen een millioen (in 1945 kostte het 5 millioen Turkse ponden!)

Montreux is een regeling die bepaalde dat de zeestraten in geval van een oorlog voor iedereen gesloten blijven, tenzij de bewaker van de Dardanellen zelf partij is in die oorlog. Dit laatste spreekt nogal vanzelf. Deze beperkingen hadden vooral betrekking op de Sovjet-Unie en haar streven om Montreux te veranderen, is dus begrijpelijk en Engelsen en Noordamerikanen willen daarin dan ook tegemoet komen. Het gaat er nu maar om hoever die veranderingen zich zullen uitstrekken.

Om de Vrijheid van spreken.

„Feitelijk bestaat er in het hedendaagse Nederland geen gelegenheid voor vrij spreken".

door

Prof. Dr. J. H. C. CREYGHTON

„Wat zou het een wanklank zijn, wanneer Katholieken, die na de vergiffenis hunner zonden God in het hart dragen, zich lieten verleiden tot haat jegens mensen, die vroeger hebben misdaan en die deze mensen het leven onmogelijk zouden maken, ook al werden zij voor hun fouten reeds gestraft."

(Uit de op 2 Juni voorgelezen herderlijke brief van den Bisschop van Haarlem).

Er komt geen nummer van De Linie uit of we krijgen brieven met de vraag of wij wel weten, dat deze of die, die aan dat nummer heeft medegewerkt of verondersteld wordt te hebben medegewerkt, fascistische, nazistische, anti-semietische of andere soortgelijke ideeën heeft aangehangen, of aanhangers van zulke ideeën heeft gevolgd. Zelfs communisten heeft men onder onze medewerkers reeds ontdekt. Men zou de schrijvers van zulke brieven deze text uit de Navolging ten antwoord kunnen zenden: „Vraag niet wie het gezegd heeft, maar wat er gezegd wordt, let daarop"... maar met woorden van zo groot een eenvoud en zo diep een wijsheid wordt in een koortsend na-oorlogs land niet veel bereikt. Men zou kunnen wijzen op de „oprichting van het verworpene", waarvan in het motto van dit blad gewag wordt gemaakt; men zou kunnen opmerken, dat er in een blad als het onze tegen bepaalde politieke stelsels alleen kan geageerd worden in zoverre zij anti-christelijk zijn, en in een democratisch land alleen in zoverre ze anti-nationaal zijn; men zou de vraag kunnen stellen of het vrijmaken van de „beklemde waarheidskernen" uit het gedachtencomplex diergenen, die verkeerd zijn geweest, geen werk is, zo kostbaar, dat het daarvoor alleen al de moeite waard geweest zou zijn een blad te stichten, tot het verrichten van zulk een arbeid in staat; men zou eindelijk kunnen wijzen op de barre inconsequentie van hen, die alle werkelijke of vermeende sporen der overwonnen onvaderlandse dwalingen met groot gehuil vervolgen, en voor de nieuwe, even onvaderlandse en nog niet overwonnen dwalingen ruim baan maken, maar met dit alles zou men aan de ene zijde reacties ontketenen, waarvan de voornaamste qualiteit zou zijn een grote luidruchtigheid, en aan de andere zijde te horen krijgen: „Gij moogt dit wel eens beter uitleggen".

Bovendien zou men consideranten in het geding betrekken, die, hoe juist zij op zich beschouwd ook mogen zijn, nochthans, zoals zij er liggen, geen direct antwoord zouden bevatten op de gestelde moeilijkheid.

Dit geldt vooral van de laatste. Dat men de nieuwe belagers van het geloof en de nationale vrijheid ongemoeid laat, is ongetwijfeld geen reden om de oude belagers vrijuit te laten gaan. Toch kan niet genoeg herhaald worden, dat hier een barre, barre inconsequentie wordt begaan.

Hier bestaat in elk geval een toestand, waarbij de nieuwe valse profeten niets dan voordeel hebben, en waarvan dus te verwachten is, dat juist zij er op uit zijn hem te continueren Liefst met groot getier. Want dat is een werkzaam middel. Wij zien dit dan ook dagelijks gebeuren. Men kan geen woord zeggen, geen daad steilen, die zelfs maar kan worden uitgelegd als gunstbewijs voor de overwonnenen, of men hoort een geweldig tumult opgaan. En welk blad durft het aan, ja, kan zich de weelde permitteren zulk een tegenstand te trotseren? Feitelijk bestaat er in het hedendaagse Nederland geen gelegenheid voor vrij en onomwonden spreken. Objectiviteit, rechtvaardigheid en principiële rechtsgelijkheid zijn zaken, waarvoor thans verbeten niet alleen, maar ook met dit grootste tact en voorzichtigheid moet worden gestreden. Wie onvoorzichtig te werk gaat, wordt een prooi der wolven.

En toch zijn dit evenzovele democratische grondbeginselen. Laat ons voor alle duidelijkheid verklaren, dat wij, als wij van principiële rechtsgelijkheid spreken, niet bedoelen dat de goeden en de kwaden op dezelfde manier moeten behandeld worden, maar dat allen beoordeeld moeten worden naar dezelfde maatstaf.

Wij zien hier voor ons blad een uitermate moeilijke, maar zeer gewichtige taak. Het gaat er om, boven het gewoel der op elkaar inbruisende stromen uit te komen. Dit kan alleen bereikt worden met behulp van boventijdse beginselen.

De vraag of medewerkers, die in het jongste verleden verkeerd zijn geweest, of gezegd worden verkeerd te zijn geweest, in ons blad aan het woord mogen komen, vormt van dit probleem slechts een klein onderdeel.

Welk is onze opvatting daaromtrent?

Wij beginnen met een scherp onderscheid te maken tussen de eersten en de laatsten.

En dit is in de onderhavige materie wel het eerst-noodzakelijke. Er zijn er heel wat, die voor „fascisten" enz., worden uitgekreten, enkel en alleen omdat zij andere politieke opvattingen huldigen dan die der geruchtmakenden. Mag dit niet in een vrij en democratisch land? Zijn wij niet druk bezig met uit het oog te verliezen, dat aan zuivering alleen maar onderworpen mag worden, wat strijdig is gebleken met het nationaal belang? Voor ons is bovendien, zoals ieder weet, de verhouding van wat iemand denkt tot het geloof, op welks grondslagen onze nationale cultuur gebouwd is, een tweede beslissend criterium. Wat de toets dezer beide criteria — het nationale dus en het religieuze — kan doorstaan, is voor ons zuiver. En met dezelfde energie waarmede wij besloten hebben te strijden voor de consequente toepassing van deze beide maatstaven, zullen wij vrijheid opeisen voor allen, die zich binnen het aldus omschreven gebied vrij wensen te bewegen. Men kan het geloof en de nationale zin niet erger schaden dan door het opleggen van beperkingen, die er niet uit voortvloeien.

Dit dus met betrekking tot hen, die alleen maar gezegd worden verkeerd te zijn geweest.

Welke houding nemen wij aan tegenover hen, die werkelijk verkeerd geweest zijn?

Het beginsel, dat aan niemand van hen het woord meer gegeven mag worden, verwerpen wij als principieel onjuist. Het is onjuist, omdat niet wat iemand ge-

weest is, of wat hij gezegd heeft de beslissende vraag is, maar wie hij is en wat hij zegt. Bovendien is het kortzichtig (kleingeestig) en onchristelijk. Het is kortzichtig, omdat lieden, die zichzelf door dwalingen hebben heengevochten, vaak belangrijke dingen te zeggen hebben. Het is onchristelijk, omdat het geloof in verlossing en herstel tot de grondgedachten van het Christendom behoort...... O felix culpa!

Men herinnere zich dat ook een Sint Paulus en een Sint Augustinus verkeerde dingen gezegd en gedaan hebben, voordat zij werden tot lichten der Kerk. Men bedenke dat er op deze aarde zelden een liefdekreet geslaakt is, zo vurig als die van Augustinus: „Sero te amavi — te laat heb ik u **bemind.**"

Vooral het voorbeeld van Sint Paulus is leerzaam. In de jonge christengemeenten werd hem verweten, dat hij de Kerk had vervolgd, bij de Romeinen dat hij een Jood was, en bij de Joden dat hij zich ophield met de heidenen. Men heeft wel eens gezegd, dat Paulus, als hij in onze dagen geleefd had, journalist zou zijn geworden. Interessant zou het geweest zijn als dan ook zijn tegenstanders in onze dagen geleefd hadden. Men realisere zich eens wat dan de machtige, internationale Romeinse, de geestige Griekse, de gevatte Joden en zelfs de kleine van geloof en vuur laaiende Christelijke bladen te zijnen nadele hadden kunnen zeggen. Wat al boekjes zouden er over hem zijn opengedaan! Zelfs zonder pers is het zijn tegenstanders gelukt hem in de gevangenis te krijgen, hem te doen opgesloten houden zonder verhoor, en hem tenslotte te doen onthoofden.

Hiermede is niet gezegd, dat wij hun **allen** in ons blad het woord geven. Men kan niet duidelijk genoeg zijn!

De vraag **wat** zij te zeggen hebben, is ons eerste criterium. En dit criterium, het spreekt vanzelf, moet met grote omzichtigheid worden toegepast. Gelet moet worden niet alleen op de directe inhoud van wat zij zeggen, maar bovendien op de bedoelingen die in het gezegde kunnen schuilen, ja, op de vraag of zij niet trachten een autoriteit te herwinnen met geen andere bedoeling dan er later misbruik van te maken.

Vervolgens hebben wij de wettelijke uitspraken betreffende het publiceringsrcht van politieke delinquenten, zoals zij er liggen, te eerbiedigen. Men kan dit doen, en wij doen dit ook, zonder af te zien van recht op critiek op de beginselen die aan zulke uitspraken ten grondslag liggen. Hier staan grote vragen ter discussie open. Bijvoorbeeld deze, of het ooit juist kan zijn aan begaafde dichters en denkers de gelegenheid tot spreken te ontnemen, absoluut dus, en los van de vraag **wat** zij zouden willen zeggen. Welke mogelijkheden worden zo niet afgesneden! Mag het genus der **Confessiones** in Nederland niet meer bloeien? Wij weten nu onderhand wel met welke enorme moeilijkheden de zuivering gepaard gaat. Is er geen kans dat zij, juist als zij zich op dit allersubtielste gebied werpt, de verschrikkelijkste misvattingen begaat?

En op welk een wijze wordt hier te werk gegaan!

Een voorbeeld ter illustratie.

In het jongse nummer van „Time" (27 Mei pag. 21—22) wordt verteld, dat het geallieerde comité in Duitsland kortgeleden besloten heeft alle „ondemocratische, militaristische en Nazistische" boeken, museumstukken, kranten, films en oorlogsherinneringen te vernietigen. Alles, uitgezonderd alleen de grafstenen.

Deze maatregel werd toegelicht te Berlijn in een persconferentie door een jongedame, Vivian Cox geheten, die werd aangediend als „deskundige", geattachéerd bij het Militaire Directorium. „Gezeten op een schrijfbureau en haar lange in nylon-kousen gestoken benen heen en weder slingerend, beantwoordde zij de opgewonden vragen der journalisten, met een vrolijk sans gêne".

„Wat wordt bedoeld met militaristisch?"

„De wijze, waarop de Duitsers oorlogen voorbereiden."

„Wat wordt verstaan onder democratisch?"

„Wat iedere Amerikaan er onder verstaat."

„Bestaat er een principieel verschil tussen deze maatregel en wat de Nazies hebben gedaan?"

„Neen", zeide het kind.

Een Rus voegde aan dit exposé toe: „Als er meer Duitsers gingen ploegen in plaats van boeken lezen, zouden zij meer te eten hebben."

„De meesten echter", zo besluit Time zijn relaas, „veroordeelden het besluit als een onuitvoerbaar stuk gekkenwerk (a piece of unenforceable foolishness), dat alleen maar de belangstelling voor de **verboten** boeken zal stimuleren en aan de Germaanse nationale geest de glorie van het martelaarschap zal toevoegen."

Is het den lezers van dit blad bekend, dat er heden ten dage reeds een uitgebreide illegale litteratuur bestaat, waaronder evengoed fraai verzorgde dichtwerken zijn als er waren onder de illegale uitgaven van de jaren 1940 — 1945?

Wij voor ons letten dus ten **eerste en voornamelijk op wat wij** publiceren; ten tweede eerbiedigen wij de wettelijke publiceringsboden, zolang zij gehandhaafd blijven, en voor het overige, dus voor die objectief waardevolle bijdragen, die gepubliceerd mogen worden, maar die toch aanleiding geven tot protest en reactie, is de gehele quaestie voor ons er een van practisch beleid; van **prudencia,** van het tegen elkaar afwegen van de voor- en de nadelen van wat wij doen.

„Respice finem" zegt deze deugd, „let op wat gij feitelijk bereiken wilt. Zorg er op de eerste plaats voor, dat uw bedoeling heilig en zuiver is. Toets vervolgens de daden, die gij stellen gaat, aan de normen der zedelijkheid, en laat u nimmer verleiden tot verkeerde daden ter bereiking van een goed doel. Maar let er dan tenslotte ook op welke de feitelijke, ook de niet bedoelde effecten van uw handelingen zullen zijn. Hebben de goede effecten de overhand, dan handelt gij wijs, en anders niet."

Over dit laatste punt gaat het hier.

Wij moeten ervoor zorgen, in onze strijd tegen de in Nederland heersende rechtsongelijkheid, ons eigen werk niet onmogelijk te maken. Maar de protesten van enkelen en vooral het tumult van hen, die bij het voortbestaan dier rechtsongelijkheid belang hebben, moeten wij trotseren, als wij menen, dat het goede, dat er bereikt kan worden, tegen deze nadelen opweegt......... **Virtus non timet quod facit.**

ONS KONINKRIJK

RONDOM DE BESPREKINGEN.

Het Indonesische Republikeinse cabinet is bevreesd — volgens een uitzending van radio Djokjakarta — dat ernstige gevechten op Java zouden kunnen uitbreken, wanneer de huidige Nederlands-Indonesische besprekingen geen succes hebben. In dezelfde uitzending werd medegedeeld dat het cabinet een verzoek van de Chinese Regering om 12.000 Chinezen van Midden-Java naar Soerabaia te evacueren ten einde naar China te repatriëren heeft afgewezen.

Als reden werd opgegeven ten eerste: dat de heemvaarders met den vijand zouden werken, wat nadelig zou zijn voor de Chinees-Indonesische besprekingen en ten tweede: dat vele Chinezen zouden gedood en gewond worden bij eventuele gevechten, wanneer de Nederlandse-Indonesische besprekingen mislukken. Hierdoor zou de „vijand" de gelegenheid hebben de naam van Indonesië te besmeuren. (Aneta, Batavia, 13.8).

RECHTSPRAAK HERZIEN.

Het bevel van het Geallieerde Hoofdkwartier om de rechtspraak te Batavia in handen te stellen van „Allied Military Administration Civil Affairs Branch" wijst er op dat men zich voorbereidt op een critieke situatie. Door dit bevel immers wordt de rechtspraak over burgerlijke en politiezaken uit handen genomen van de Republikeinen.

Volgens een woordvoerder van de Nederlands Indische Regering is het bevel uitgevaardigd op verzoek van de Nederlandse autoriteiten; bevoegde Indonesiërs zullen uitgenodigd worden om deel uit te maken van de opgezette rechtbanken. De Indonesische pers protesteert tegen deze maatregel en drie belangrijke Indonesische organisaties hebben een gezamenlijk protest gericht tot het Geallieerde opperbevel en de Indonesische Republikeinse Regering. (Aneta, Batavia, 13.8).

GEMEENSCHAPPELIJK VERDEDIGINGSSCHEMA.

In een Aneta-interview verklaarde Luitenant Generaal S. H. Spoor, bevelhebber van het Nederlands Indische leger, dat een herboren politiek Indonesië met Nederland een gemeenschappelijk verdedigingsschema zal hebben tegen eventuele toekomstige agressies.

Generaal Spoor vertoeft in Nederland voor besprekingen bedoeld om de Nederlandse en Indische luchtstrijdkrachten samen te smelten. Hij verklaarde persoonlijk voorstander te zijn van een volledig samengaan der beide legers. Ook voorzag hij een uiteindelijke samenwerking tussen de Nederlandse strijdkrachten en de TRI, het Indonesische Republikeinse Leger.

De taak van dit laatste leger zal voornamelijk zijn het handhaven van de orde. Samenwerking is slechts mogelijk na een zuivering van de TRI; op dit ogenblik staat het Indonesische Leger onder een gedecentraliseerd systeem van oorlogmaniakken, vooral op Sumatra. Generaal Spoor verzekerde dat het na het sluiten van een accoord nog vijf jaar zal duren vooraleer alle opruiende elementen verwijderd zijn.

In die gebieden waar de Japanners de Indonesische guerilla activiteiten leiden is het verzet biezonder groot. Hij verklaarde dat Duits duikbootpersoneel de Indonesische Marine instructie geeft. Het bewapenen van twee TRI bataljons door het Britse leger is gebleken zeer gevaarlijk te zijn geweest.

Generaal Spoor voorspelde dat de Nederlandse strijdkrachten in Indië verder versterkt zullen worden, maar hij voegde er aan toe, dat dit niet in verband staat met de politieke situatie noch met het plan van Nederland om den Indonesiërs autonomie te verlenen. De voornaamste redenen zijn:

1. Herstel van wet en orde ten einde een vruchtbare uitwisseling van ideeën mogelijk te maken, zoals dat te Malino gebeurde.
2. Vervanging van de Britse troepen.
3. Bescherming van de Chinezen in de Indonesische minderheden die vriendschappelijk staan ten opzichte van de Nederlanders.

Op het ogenblik vertoeven in Indië een divisie van 15.000 man plus garnizoentroepen. Een andere divisie en de nodige garnizoentroepen zullen nodig zijn om de Britse strijdkrachten te vervangen. (Aneta, den Haag, 13.8).

DE AMSTERDAMSE OLIEHAVEN.

Twee nieuwe olie-tanks zijn voltooid in de Amsterdamse oliehaven, die nu over 20 tanks beschikt met een totale capaciteit van 46 M³. Tegen September 1947 zal de capaciteit 100.000 M³ omvatten.

Voor de Duitsers de haven verwoestten, had zij een capaciteit van 185.000 M³ (Aneta, Amsterdam, 13.8).

OOGST UIT HET IJSSELMEER.

De Noord-Oost dollar, de tweede op de Zuiderzee gewonnen polder, zal dit jaar een naoorlogse tarwe oogst op leveren van ongeveer 11.000.000 kilo; verder 1.600.000 kilo rogge en 6.000.000 kilo gerst.

Tot nu toe is slechts de helft van de polder bewerkt. (Aneta, Amsterdam, 13.8).

ATOOMONDERZOEK IN DE HOOFDSTAD.

Amsterdams gemeenteraad heeft gistermiddag besloten, op het terrein van de gasfabriek te Watergraafsmeer de vestiging toe te laten van het Instituut voor kernphysisch onderzoek, waar Philips' cyclotroon voor wetenschappelijk atoomonderzoek zal worden ondergebracht.

MET EEN JACHT DE WERELD ROND.

Dezer dagen om 16 uur vertrok van de Wilhelminahaven te Schiedam het zeiljacht „Alk" voor een tocht rond de aardbol.

De bemanning bestaat uit drie leden, waarvan de 53-jarige kapitein A. van Nieuwkoop gezagvoerder is. Jarenlang had deze zich gespitst op zo'n toer geheel op eigen gelegenheid. In 1939 was het 7-tons scheepje bijna af, toen de oorlog alle plannen in duigen sloeg. Door allerlei handige manipulaties heeft hij zijn waardevol scheepje uit de handen der Duitsers weten te houden. Zelfs de voorraad levensmiddelen, dien hij vóór de oorlog al gedeeltelijk had aangelegd, bleef onaangeroerd. Het doel van de reis is om al zeilend over de wereldzeeën Indië te bereiken. Men denkt 2 à 3 jaar onderweg te zijn en de route terug via het Suezkanaal te nemen. De heer W. Grevenstein heeft het schip zeewaardig gemaakt en uitgerust; met den heer Hoogstrate, een neef van den kapitein, vormt hij de verdere bemanning. De dagindeling is nauwkeurig geregeld; ieder krijgt alles op de beurt te doen, ook het koken.

Het eerste traject gaat zonder tussenlanden naar Las Palmas (Canarische eilanden) en vandaar via Buenos Aires naar Kaap St. Vincent. Als de bemanning volkomen fit is voor een reis om de Zuid, wordt de route door Straat Magelhaens genomen. Indien niet door Straat Magelhaens gevaren wordt, zal het gaan via het Panamakanaal, maar dan zullen ze twee maanden moeten wachten in verband met cyclonen. Van Amerika's Westkust gaat de oversteek rechtstreeks naar Nederlands Indië. Of Australië nog wordt aangedaan, zal van de omstandigheden afhangen.

Voor een leek lijkt deze tocht misschien waaghalzerij, doch de verzekeringsmijen, hebben vertrouwen in het zeemanschap van deze stoere Oostinjevaarders; immers voor „total loss" behoefde slechts 5 pt. van het verzekerde bedrag te worden gestort. Voor het nageslacht zal deze tocht in het Logboek, verluchtigd met schetsen, worden vastgelegd.

Wij wensen de „Alk": Behouden vaart en goede wacht!

NEDERLAND KOOPT AMERIKAANSE SCHEPEN.

Van officiële Nederlandse zijde te New York wordt vernomen, dat Nederland vermoedelijk zal overgaan tot aankoop van vijfenveertig schepen in de Verenigde Staten.

De onderhandelingen tussen de Amerikaanse maritieme commissie voor de verkoop en de Nederlandse „commissie voor de aankoop van schepen in het buitenland" zijn nog gaande. De vaartuigen moeten nog geïnspecteerd worden, zodat ook nog geen koopprijs is vastgesteld. De totale tonnage der schepen zal ten naaste bij 450.000 ton bedragen en er zal een bedrag van ongeveer $ 30.000.000 mee gemoeid zijn. Tot de schepen, die op het ogenblik geïnspecteerd worden, behoren 28 vaartuigen van het Liberty- en tien van het Victory-type.

De verkoopcondities zijn, dat de Nederlandse regering bij de levering 25 pct. van de koopprijs deponeert en dat een hypotheek tot maximaal 75 pct. van de koopprijs op de schepen gevestigd wordt. De hypotheek moet in 20 jaarlijkse termijnen worden voldaan terwijl de rente 3½ pct. zal bedragen.

DUITSLAND EET „DOORGEDRAAIDE" GROENTE.

Millioenen kroppen sla vooral zijn dit voorjaar naar de mestvaalt verwezen of hebben het vee tot voer gediend, toen de aanvoer op de veilingen zo groot was, dat de binnenlandse consumptie niet alles kon opnemen. Gelukkig is aan deze economisch ongewenste maar ook moreel verwerpelijke practijk een einde gekomen dank zij overeenkomsten met de geallieerde bezettingsautoriteiten in Duitsland, waarover we indertijd reeds berichtten.

De groente, die op de veilingen „doordraait", gaat rechtstreeks naar Venlo, waar een door de Engelsen ingeschakelde Duitse invoercombinatie ze overneemt en doorzendt naar door de bezettingsautoriteiten aangewezen plaatsen in Rijnland en Westfalen ter distributie onder de burgerbevolking.

Deze regeling werkt reeds sinds 24 Mei en tot September a.s. zullen wij op deze wijze 35.000 ton groenten kunnen leveren. Dit kwantum is ongeveer een vierde van onzen groente-export naar Duitsland in 1939.

Uit handelspolitiek oogpunt echter heeft deze transactie — door haar noodkarakter — vrijwel geen betekenis. De prijzen zijn gebaseerd op de vergoedingsprijzen, die de teler voor zijn doorgedraaide producten krijgt.

Anders ligt het met de levering van groenten voor het Amerikaanse leger in Duitsland. Deze worden in dollars betaald en hiervoor worden maandelijks contracten afgesloten. Voor Juli is gecontracteerd voor levering van Mannheim, Frankfurt en Bremerhaven van belangrijke hoeveelheden bonen, sla, erwten, tomaten, komkommers, rode bieten, bloemkool, savoyekool en andijvie. Ook aan het Britse bezettingsleger in Duitsland zullen op deze voet regelmatig groenten en fruit geleverd worden.

Ondanks de grotere binnenlandse consumptie en ondanks deze uitvoer is er nog een exportsurplus, zodat herwinnen van de buitenlandse markt dringende eis is. Naar Engeland heeft uitvoer plaats doch quantitatief is deze nog weinig bevredigend. Ten aanzien van de bereikte resultaten met Tsjecho-Slowakije en in zekeren zin met België mogen we echter niet ontevreden zijn.

NIEUW MARXISTISCH TIJDSCHRIFT.

De communistische propaganda schakelt voor Nederland een nieuwe kleur in tussen het rijkgenuanceerde spectrum van infrarood tot Groen: op 1 Juli is uitgekomen het „marxistisch maandblad De rode October" theoretisch tijdschrift der Revolutionnair Communistische Partij. Het wil — aldus een prospectus — een gids zijn van het Leninisme-Marxisme in dit land. Het zal talrijke artikelen van Lenin, Marx en Trotzky bevatten (en dus, menen wij, hevig tegen de „verrader" Stalin en diens „kapitalistisch" bolsjewisme van leer trekken. Het wil — zegt de redactie — een tijdschrift zijn, waaraan de arbeiders, arme boeren en intellectuelen een houvast hebben...

NIEUWE WOORDENBOEKEN.

Hoe snel Nederland zich weet te herstellen, ook op het gebied van de achterstand aan boeken van allerlei aard, blijke o.a. uit een drietal woordenboeken van **G. B. van Goor Zonens Uitgeversmaatschappij N.V.** te 's-Gravenhage.

Allereerst twee van de bekende Zakzwoordenboeken (11x15 cm.) **Frans-Nederlands** en omgekeerd, bewerkt door **F. Prick van Wely** (608 blz. van 2,95 Ned. gld.) en **Duits-Nederlands** en omgekeerd, bewerkt door **F. Prick van Wely** (500 blz. voor 2.95 Ned. gld.).

Vervolgens een deeltje uit de reeks kleine woordenboeken (8 x 10 cm.), nl. **Zweeds-Nederlands** en omgekeerd (zonder samensteller; 544 blz. voor 3.75 Ned. gld.

In Curaçao heerst een groot gebrek aan woordenboeken, zodat wij er niet aan twijfelen of scholen en particulieren zullen de herverschijning dezer oude en **voortreffelijke** bekenden met vreugde begroeten. De verzorging is uitmuntend. Heel dun en toch ondoorzichtig papier houdt de dikte minimaal, hetgeen de boeken ook erg gemakkelijk maakt op reis e.d. Het Zweedse woordenboekje zal, dank zij de animo om Zweden te bereizen, ongetwijfeld vele kopers vinden.

DIEVENPECH.

De Amsterdammer, die onlangs zijn auto tevergeefs trachtte te stallen in een garage, maakte van de nood een deugd, plantte zijn vehikel op de Singel en bleef er zelf in overnachten. Zo zou de wagen wel veilig zijn voor dieven. Wie beschrijft 's mans verbazing, toen hij wakker schrok, omdat de wagen zo hobbelde! Wat bleek? Dieven, gewapend met een kraanwagen, hadden het Chevroletje aan de haak geslagen. De rit eindigde in...... Gouda. Maar toen was het de beurt aan de dieven om zich te verbazen. Want nadat zij de kraamwagen alvast in de garage hadden gestald, bleek de buit in een „onbewaakt" ogenblik te zijn gevlogen.

De onzedelijkheid van de dienstplicht — I.

De Urgentie van het Vraagstuk.

Alleen de algemene militaire dienstplicht maakt de moderne oorlog mogelijk. Belangrijker nog dan de technische vooruitgang voor het tot stand brengen van de massa-afslachting welke de moderne oorlog kenmerkt, is het op de been brengen van massalegers. Ware het mogelijk om hieraan een einde te maken, dan zou de twintigst'eeuwse oorlog, eenvoudigweg niet kunnen bestaan.

Bij een onderzoek naar de ethische rechtvaardiging van de moderne oorlog is er daarom een zijde van het vraagstuk belangrijker, dan dat van de zedelijkheid van de dienstplicht. Niettegenstaande de belangrijkheid van het onderwerp wordt hierover echter maar weinig gesproken.

De geoorloofheid en zedelijkheid van de algemene militaire dienstplicht wordt over het algemeen maar aangenomen. Zelfs moraal-theologen hebben zich niet verzet tegen de algemene dienstplicht.

Men zal zich hierom afvragen of het niet wat laat is, thans een onderzoek in te stellen naar een instituut dat reeds anderhalve eeuw bestaan heeft zonder ernstig besproken en bekeken te zijn. Toch zijn er redenen geweest voor deze stilte. Redenen waarom het onderwerp thans het best beschouwd kan worden.

Oudere godgeleerden als St. Augustinus en St. Thomas, kenden de dienstplicht niet, omdat deze eerst bestaat sinds 1793.

Evenmin Vittoria († 1546) of Suarez († 1617), de meest gezaghebbende moderne theologen die de zedelijkheid van de oorlog bespraken. Dit feit zegt veel. Het betekent dat de leidende godgeleerden, die de katholieke beginselen betreffende de oorlog uitstippelden hun opvattingen en oordelen maakten in een tijd, waarin de meest belangrijke factor van de hedendaagse oorlog niet bekend was. Wat ook het gezag van deze oudere schrijvers zij, thans is voor de berekening van de zedelijkheid van de oorlog, nodig een waardebepaling die ook rekening houdt met de dienstplicht.

Aandachtige en Zorgvuldige studie nodig.

Weinige moralisten die geschreven hebben sinds de dienstplicht een algemeen erkend instituut werd, hebben hem veroordeeld. Verder hebben ze hem niet opgevat worden als een argument te zijnen gunste. Want enerzijds hebben zij, die zich wèl in het vraagstuk verdiept hebben, hem in de regel veroordeeld, terwijl anderzijds de moderne moraal-theologen over het algemeen het onderwerp oppervlakkig en terloops behandeld hebben.

Hoewel ongaarne, moeten wij toegeven dat de moderne katholieke geleerden het vraagstuk de aandacht die het vereist en verdient in het geheel niet hebben geschonken. Enkele bladzijden en handleidingen over de zedenleer en moraal-theologie worden er aan gewijd en dan nog weinig meer dan een formele opsomming van voorwaarden welke vereist worden voor een rechtvaardige oorlog. Er is te weinig ambitie en men heeft te weinig pogingen aangewend om deze voorwaarden toe te passen op de moderne omstandigheden, of om de grootste ramp voor de gehele moderne wereld grondig te bestuderen.

Bij colleges en lessen over ethica en moraal-theologie wordt het gehele onderwerp afgeraffeld in één uur. Met andere woorden, oorlog en dienstplicht worden nu eenmaal aangenomen, ze hebben om het zo te zeggen, zonder meer „burgerrecht verkregen".

De beslissing over het geweten hebben wij overgelaten aan staatslieden, meestal van de oude liberale school en daardoor tot in de grond ongodsdienstig. Tot hebben onze gewetens in slaap gesust door de ongehoorde militaire expedities van het kapitalisme en het nationaal imperialisme te bedekken met de mantel van hoge zedelijke idealen. Maar in onze tijd heeft het kwaad van oorlog en dienstplicht zulke boze afmetingen aangenomen, dat niet meer gezegd kan worden: „zij zijn er nu eenmaal".

Wat ook de redenen mogen zijn voor deze traagheid van het geweten om zich te doen gelden, (en er zijn verschillende redenen, waarvan hier slechts ene, die meer rechtstreeks met de dienstplicht te maken heeft, beschouwd zal worden) het lijdt geen twijfel dat het thans de juiste tijd is om een afgeronde en complete studie van de dienstplicht te maken. Want de dienstplicht, ofschoon hij reeds anderhalve eeuw bestaat, heeft zijn volledige ontwikkeling bereikt in onze tijd. Thans kan hij voor het eerst in zijn volle, gerijpte vorm beschouwd worden. Aan dit feit is het ongetwijfeld voor het grootste gedeelte te danken dat de moralisten zich in het verleden weerhielden een definitief oordeel uit te spreken.

Zij hebben nog niet al de feiten voor zich gehad. En bovendien moet nog tot verontschuldiging van een overigens onbegrijpelijke zwijgzaamheid inzake zulk een gewichtige materie, gezegd worden dat de feiten die zij niet kenden juist de beslissende en gewichtigste zijn.

Verborgen kiemen van het kwaad.

Tot nu toe is één beoordeling van de dienstplicht moeilijk geweest om dezelfde reden, waarom het karakter van een kind moeilijk te beoordelen is. Het kind is onrijp; zijn trekken hebben zich nog niet volledig geopenbaard. Oppervlakkig bezien, lijken alle kinderen zoet en onschuldig; toch verbergt deze natuurlijke goedheid, behalve dat zij onvast en voorbijgaand is, zekere mogelijkheden van het kwaad, welke zich openbaren en die, indien zij niet beheerst worden tot ernstige zedelijke fouten zullen uitgroeien.

Een kwade boom brengt kwade vruchten voort. Hij neemt daar alleen de nodige tijd voor. Gij zult niet vandaag zaad planten en morgen vruchten oogsten.

Men kan het kwaad van de dienstplicht alleen duidelijk zien naargelang deze rijper wordt en wij in staat zijn hem in zijn volle grootte en met al zijn karakteristieke gevolgen te zien. Niet dat het kwaad alleen in de gevolgen zit; het is daar van het begin af aan [1]).

Maar wij kunnen dit niet beseffen — wij kunnen er niet geheel zeker van zijn — totdat wij de gevolgen daarvan zien. Bij een slecht mens was het begin van het kwaad reeds aanwezig in de schijnbare onschuld van de kinderjaren, maar om het uit te doen komen was ontwikkeling nodig. Of om bij het voorbeeld van de kwade boom te blijven: het vergif is daar reeds in het zaad, maar het kan alleen ontdekt worden wanneer men van de vrucht eet.

[1]) Niet dat wij hiermede willen zeggen — er zij uitdrukkelijk op gewezen — dat de roeping van den soldaat als zodanig kwaad is.

Wat wij willen zeggen is dat len zeggen — er zij uitdrukkelijk ge omstandigheden van de moderne dienstplicht, ongetwijfeld de oorlog uitwendig tot een kwaad maken.

En natuurlijk is de soldaat als zodanig een abstractie die alleen bestaat in het verstand van den wijsgeer. Hij is een soort „laboratorium mens", gelijk de „economische mens" en de „mens in zuivere natuurstaat"; hij heeft geen passies en geen zedelijk besluitend doel, hij staat ver verwijderd van al de werkelijke omstandigheden van 's mensen leven.

Maar de werkelijke soldaat heeft hartstochten en zwakheden: hij werkt voor doeleinden die een zedelijke betekenis hebben, verricht handelingen die goed of kwaad zijn, gebruikt middelen die rechtvaardig of onrechtvaardig zijn, het is voor hem minder moeilijk om van de rechte lijn af te wijken.

EEN LEERZAME VERGELIJKING.

Een ongeveer gelijksoortig geval vindt men in de ontwikkeling van het uiterste feminisme, dat is, de eis die door vele moderne vrouwen gesteld wordt voor de volledige emancipatie van de vrouw van de bizondere, eigen verantwoordelijkheden en verplichtingen. En omdat dit geval, behalve dat het een leerzame vergelijking vormt ook nog materiaal verschaft voor een latere beschouwing van het argument, zal het goed zijn als wij over dit onderwerp even uitweiden.

Toen de vrouwen voor het eerst begonnen te roepen om vrijheid, was het voor katholieken moeilijk om hun houding tegenover het feminisme te bepalen en zich daarover uit te spreken— ofschoon de beweging zeker verkeerd is en uiteindelijk ook door de Kerk veroordeeld werd — en wel hierom dat een werkelijk goede samenvoeging van goede elementen voorkomt dat de fouten en dwalingen aanstonds naar voren treden. Wij Katholieken hebben de feministen heus niet van node om de waardigheid der vrouw te beseffen.

Wij geloven en hebben steeds geloofd, dat de vrouw een onsterfelijke ziel heeft en gelijk is aan den man in waardigheid en waarde: in het koninkrijk der Hemelen, bestaat er „man noch vrouw" (Gal. 3.28).

Ja, omwille van onze lieve Vrouw, zij die op zo bizondere wijze bevoorrecht is geweest onder alle mensen, hebben wij, katholieken, aan de vrouw grotere eerbied, grotere verering geschonken dan aan den man.

Het is gelijk Chesterton zo juist heeft opgemerkt: vele van de zogenaamde onbekwaamheden van de vrouw vloeien voort, niet uit verachting voor, maar uit vering tot haar: zij zijn te vergelijken met de vrijstelling die aan priesters toegestaan worden van zekere wereldlijke activiteiten.

De feministen behoeven ons zelfs niet te vertellen, dat de vrouw begiftigd is met verstand en daarom recht heeft op opvoeding en ontwikkeling. Indien in vroegere tijden aan de vrouw over het algemeen geen grotere kansen gegeven werden om zich intellectueel te verrijken dan is dit te wijten aan sociale en historische redenen en ook aan koppige vooroordelen van de mannen en niet aan enige leer van het Christendom die aan de vrouw de voordelen van het onderwijs en de intellectuele ontwikkeling ontzegde.

Verschillen in functies van beide geslachten over het hoofd gezien.

De Katholieken geloven natuurlijk dat de functies van de vrouw, zowel in de menselijke gemeenschap als in het Mystieke Lichaam van Christus, verschillen van die van den man.

Toch staat een katholiek, als het ware bijna instinctief, afwijzend tegenover het feminisme. Mogelijk weet hij niet precies waarom en misschien kan hij geen genoegzame gronden voor zijn standpunt aangeven, aangezien hij zijn argumenten ontleent aan gewoonte en traditie inplaats van aan een zedelijk beginsel. Toch is in laatste instantie zijn analyse zedelijk. Hij wordt zich dat wellicht pas bewust, wanneer hij de gevolgen van het feminisme ziet: de ontwrichting van het huisgezin, het overboord gooien van de huwelijksmoraal, de steeds talrijker wordende echtscheidingen, de schandalige onzuiverheid en het verdwijnen van de bescheidenheid en het schaamtegevoel, tezamen met veel ander kwaad, zoals de jeugdcriminaliteit, welke zelfs onder wereldlijke sociologen de aandacht trekt; dit alles is ontstaan of nog toegenomen als gevolg van de eis der vrouw tot haar volledige vrijmaking van de verantwoordelijkheden van haar geslacht.

Wanneer hij zich tegenover deze gevolgen gesteld ziet, kan de katholiek slechts één gevolgtrekking maken, nl. dat het feminisme een kwaad is.

Toch zit het kwaad niet enkel in de gevolgen. Het was van het begin af aanwezig, in het zaad, maar heeft zich niet van den beginne af geopenbaard.

Het bestaat juist in de ontkenning dat er een verschil is in de functies van man en vrouw, in het besluit om de vrouw in ieder opzicht gelijk als de man behandeld te zien. Door zulk een houding gaat het feminisme rechtstreeks in tegen het plan Gods, die de menselijke gemeenschap gevormd heeft (en de bovennatuurlijke gemeenschap van het Mystieke Lichaam van Christus) — en wel organisch —, aan elke groep en zelfs aan ieder individu, een bizondere functie en een bizonder doel heeft toegewezen, gelijk Hij dat gedaan heeft met de leden en organen van het menselijk lichaam.

Wat ook de waardigheid de verstandelijke capaciteit of de politieke rechten der vrouw zijn, haar speciale taak, haar plichten en verantwoordelijkheden verschillen geheel van die van den man.

Ontaarding der vrouw is het gevolg.

De dwaling van het feminisme — de ergernis van vrouwen in mannenkleren, mannenarbeid verrichtend — is de verwerping van de leer van het Mystieke Lichaam van Christus. Haar zonde is een zonde tegen het Mystieke Lichaam. Daarvoor worden zij ook spoedig en gevoelig gestraft. Wanneer de vrouwen er op uit zijn om gelijk met de mannen behandeld te worden verliezen zij haar eigen waardigheid en ontaarden zij zelfs.

Wanneer zij trachten om den man te evenaren bij het verrichten van werkzaamheden die speciefiek tot de taak des mans behoren, dan staan zij ongetwijfeld lager dan den man. Alleen in haar eigen sfeer zijn zij onovertroffen en onnavolgbaar.

De meisjes die in de fabrieken zwoegen; zij die de gehele dag voor een kleinigheid werken in de warenhuizen — wat een weldaad is haar vrijheid en onafhankelijkheid voor haar geweest!

De vrouwen die met mannenkleren aan werken in fabrieken en bij spoorweg emplacementen, haar mannelijke collega's overtreffend in het gebruik van vuile taal, de vuilste en onwaardigste arbeid verrichtend — hoe wonderlijk hebben zij haar waardigheid vermeerderd en gehandhaafd, hoe hebben zij haar voorrechten niet uitgebreid, hoe hebben zij zich niet losgerukt van het „geslaaf in het huis"!

Gevolg van het feminisme: verzwakking van de positie der vrouw.

Op gelijke wijze zal de dienstplicht, oppervlakkig beschouwd, aan het menselijk geweten geen enkel bezwaar opleveren; misschien is dit wel de reden waarom hij zomaar aanvaard wordt. Van morele zijde beschouwd kan hij zelfs noodzakelijk lijken, wegens het recht van de Staat om zich te verdedigen. Tegenover dit recht van de Staat moet er van de zijde der burgers een plicht staan om de verdediging van hun land op zich te nemen.

Er schijnt dus (en dit is het voornaamste dat de verdedigers van de dienstplicht aanvoeren) een gewetensplicht te zijn om de dienstplicht te aanvaarden; zo dat hij die zich daaraan onttrekt niet alleen een onderkruiper en deserteur is van nationaal standpunt beschouwd, maar ook in zijn zedelijke en godsdienstige plicht tekort komt.

Toch is er, verborgen onder een schijnbaar onschuldig uiterlijk karakter van de dienstplicht, een groot kwaad, een kwaad dat pas bij nadere ontwikkeling gekend en ingezien wordt, maar dat, wanneer dit eenmaal gebeurd is, duidelijk aantoont, dat de algemene dienstplicht in strijd is met de normen van natuurlijke rechtvaardigheid en de leer van het Evangelie.

CURAÇAO

GEEN STROMANNEN.

Gisteren deden wij in ons artikel „De Pakjesverzending", blz. 3, kolom 3, een beroep op allen om stromannen te gaan gebruiken. Vanzelfsprekend was hier „geen" uitgevallen. Wij deden en doen een beroep op allen om géén stromannen te gaan gebruiken, want dan zal een algeheel exportverbod worden uitgevaardigd.

NIEUW TIJDSCHRIFT.

Curaçao, dat reeds tijdschriften in zovele talen heeft gekend, zag nog nimmer een weekblad in het Portugees verschijnen. Nu is het er. Op 3 Augustus 1946 gedateerd verscheen „Uniao e Recreio", een weekblad uitgaande van de Portugese feestcommissie. Redacteur is Laurindo A. Pestana en de band met de CPIM blijkt uit het feit, dat deze kantoor houdt bij de Passaat. Ongetwijfeld wordt ook deze geste van de CPIM haar Portugese arbeiders met een eigen, gestencild weekblad te vereren, op prijs gesteld.

EEN GESLAAGDE ONDERWIJSDAG.

De Vereniging voor onderwijspersoneel „Don Bosco" hield gisteren de zevende onderwijsdag. Des morgens om acht uur kwam men tezamen in de kerk van Pietermaai, waar de geestelijke adviseur pater W. Brada O.P. de H. Mis opdroeg voor het geestelijk en tijdelijk welzijn van de leden.

Na een gemeenschappelijk ontbijt in een der zalen van het St. Antoniusgesticht kwam men bijeen in de toneelzaal van hetzelfde gesticht voor de plechtige ochtendvergadering.

De voorzitter de heer L. van Oudvorst heette de gasten welkom, o.a. Zijne Hoogwaardige Excellentie Mgr. Verriet, de hoogeerw. Pater Vicaris Pater Gallé, de fraters Radulphus, fr. Canutus, als vertegenwoordiger van het departement voor volksontwikkeling, broeder provinciaal van de congregatie van Dongen de heer van Leeuwen namens de ambtenarenbond, de heer Kroon namens de commissie van beroep, vertegenwoordigers van de onderwijscongregaties.

Tevens riep hij het grote aantal onderwijzers en onderwijzeressen dat opgekomen was om deze dag mee te maken een hartelijk welkom toe.

Hierop nam de geestelijk adviseur van de bond pater W. Brada het woord, om na een overzicht van de lange geschiedenis der gelijkstelling en de langzame geschiedenis der sociale wetgeving op Curaçao, als twee sociale verlangens der leden kenbaar te maken, een verbetering van de salarisregeling op basis van de woorden van quadragesimo Anno, „een familie loon voor een volwaardig arbeider naar staat en stand", en een oproep ter verbetering van de woningtoestand, doch niet zo „dat de kleinkinderen van deze onderwijzers nog schuld zouden moeten afbetalen voor hun grootvadershuis.

„Naast hun tijdelijke belangen wees de adviseur op hun plichten voor de geestelijke groei van het kind, dat opgevoed in discipline de strijd van het leven met de hulp van de genade wel aankan. Wat dit laatste betreft wees spreker er op, dat de onderwijzers er aan dienden te denken, dat reeds de Ouden zeiden: „nemo dat, quod non habet —„niemand kan geven, wat hij zelf niet heeft. Hun leven moet diep godsdienstig zijn willen zij het zielenleven van de kinderen werkelijk mee opbouwen.

Nadat de secretaresse Mej. M. Sprockel de notulen van de vorige onderwijsdag had voorgelezen, ving de heer Mr. J.A.J. Ellis aan met zijn lezing over „Jeugdcriminaliteit". Vaststellend eerst de definitie van de moderne criminaliteit ging hij over tot het geven van een overzicht van de geschiedenis van de beoefening van deze betrekkelijk jonge wetenschap.

Na een critische beschouwing van de verschillende scholen, die zich niet onder de beoefenaars van deze wetenschap gevormd, hebben wijdde hij uit over de verschillende algemeene en méér persoonlijke oorzaken van de misdaad, om bij de leeftijd vooral stil te staan bij het verschijnsel jeugdcriminaliteit.

Aan de hand van statistieken over de jeugdcriminaliteit op Curaçao, en aan de hand van verschillende uitvoerige aanhalingen uit referaten der Amerikaanse regering als het verslag der commissie ingesteld door president Hoover, liet de spreker de tendens bemerken, om niet over te gaan tot cellulaire opsluiting van de jeugdige deliquenten, noch ook tot straffen. Verder vroeg spreker nog de aandacht voor de thesis van Prof. Carp, waarbij vooral benadrukt wordt dat het gebrek aan gemeenschapszin een factor kan zijn, om misdadiger te worden.

De rede oogste veel applaus. Nog ook hekelde de spreker de staten van Curaçao, daar zij een ontwerp tot te werk stellen van de gevangenen hadden afgestemd terwijl hij tevens met klem benadrukte, dat een inrichting voor jeugdiger delinquenten een eis des tijds is voor Curaçao.

In de middag gebruikte het grote gezelschap in het zeemanshuis de lunch, waarna men naar de plantage Toni Koenchi trok, door den heer J. Sprock welwillend voor de bond afgestaan. Met toneel, met zang en dans, verhalen over Nanzie, verhalen uit het land van Suriname, bleef men in hechte rijkseenheid met vertegenwoordigers uit de verschillende staatsdelen van het koninkrijk der Nederlanden nog lang tezamen. Zulk een congres doet goed, geeft bezieling en laat de gemeenschap even zien, wat Curaçao dankt aan de staf van onderwijzers en onderwijzeressen, die het mogelijk maakten, dat geen enkel kind zonder onderwijs bleef, ondanks, dat militaire dienstplicht, ondanks dat hogere lonen bij handel en industrie krachten wegtrokken van de Curaçaose jeugd zelf, zodat het aantal onderwijskrachten van Curaçao zelf relatief gering is.

Onze gelukwensen aan de vereniging met deze zevende onderwijsdag.

HERKOZEN.

Tijdens de algemene vergadering van de R.K. Volksbond, die Zondag plaats had, werd het zittend bestuur herkozen.

Missie Nieuws

HET FEEST VAN FRATER RADULPHUS.

Het diamanten jubileum van Frater Radulphus zal Donderdag op het feest van de Ten Hemelopneming van de Heilige Maagd Maria geopend worden met een Pontificale Heilige Mis in de Sint Annakerk om 9 uur.

In de namiddag om 17.30 uur is er receptie tot 19 uur op de binnenplaats van het Sint Thomascollge.

SPORT

K.S.C.

Bito heeft al tweemaal op Bonaire tegen Oranje van Rincon gespeeld. Beide uitslagen waren 0—0. Woensdag zal voor de derde maal gespeeld worden en zal texs de terugreis aanvaard worden.

UITZENDING VOETBALWEDSTRIJDEN.

Het Hoofd van de Radiodienst schrijft ons:

Desgevraagd is uit Nederland telegrafisch bericht ontvangen, dat van de in Nederland tegen het Curaçaose elftal te spelen wedstrijden slechts een gedeelte van de wedstrijd, welke op 20 Augustus as. te Rotterdam gespeeld wordt tussen Feyenoord en Curaçao via de omroep zal worden uitgezonden en wel via de PCJ zender op 20 Augustus van 21.30 — 22 uur Curaçaose tijd op de frequentie 11.730 en 9590 kcs (golflengten 25.57 en 31.28 m.) — 10 uur des avonds op de frequentie

Voorts is aan den Chef van het telegraafkantoor te Amsterdam verzocht om onmiddellijk na elke gespeelde wedstrijd de uitslag te seinen.

De uitslag zal dan aan de Curom en de dagbladen medegedeeld worden.

Katholicisme in het nieuwe Oostenrijk.

door

DR. ALFRED MISSONG.

In de vroege Meidagen van dit jaar is in de Weense pers voor de eerste keer sedert de bevrijding van Oostenrijk van het juk der nazistische dwingelandij, die nu reeds meer dan een jaar geleden is, wederom het spook van een mogelijke „Kulturkampf" opgedoemd. Een blijkbaar onbelangrijk lijkende, in feite echter symptomatische gebeurtenis, werd hiertoe de aanleiding.

Zoals bekend, heeft het nazisme, dat in de katholieke kerk met recht een van zijn meest gevaarlijke tegenstanders erkende, ook in Oostenrijk het christendom stap voor stap dusdanig uit het openbare leven verwijderd, dat het tenslotte gedwongen werd, in feite een catacomben-bestaan te leiden. Alle particuliere katholieke scholen werden het slachtoffer van het anti-christelijke optreden van de Nazies. Uit alle Oostenrijkse scholen werden de kruisbeelden verwijderd. In de plaats van de kruisbeelden kwamen foto's van den „Führer", welke door de leerlingen telkens weer met bloemen moesten worden versierd.

Na de bevrijding werd natuurlijk het denkbeeld geopperd, om de door de Nazies verwijderde kruisbeelden wederom in de scholen op te hangen. Dit zou een zeer eenvoudige daad in het kader van het rechtsherstel geweest zijn. De Oostenrijkse Minister van Onderwijs, Dr. Felix Hurdes poogde dit vraagstuk op te lossen door de officiële verklaring, dat tegen het opnieuw ophangen van de kruisbeelden in de schoollocalen geen bezwaar bestond.

Het Weense gemeentelijke schoolbestuur, waarvan aan het hoofd staat een der bekende socialistische leiders, nam deze verklaring van Minister Hurdes niet stilzwijgend voor kennisneming aan, maar meende een decreet te moeten publiceren, waarin het tegendeel van het oordeel van den Minister naar voren komt.

In het decreet van het gemeentelijke schoolbestuur wordt nl. verklaard, dat het ophangen van godsdienstige symbolen in schoollocalen ontoelaatbaar is, aangezien op deze wijze het interconfessionele karakter van de scholen in gevaar zou worden gebracht. Dit conflict tussen het Ministerie van Onderwijs en de Weense schoolautoriteiten werd nog verscherpt, nl. ten eerste door protestvergaderingen van de katholieke jeugd en der ouders en ten tweede door scherpe waarschuwingen van de socialistische „Arbeiter-Zeitung" aan het adres van de katholieken.

De „Arbeiter-Zeitung" schrijft o.m., dat de katholieken zich ervoor zouden moeten hoeden, een „Kulturkampf" te ontketenen. De pers- en vergaderingsstrijd, die op deze wijze is ontstaan, is nog steeds niet geëindigd. Men behoeft gelukkig geenszins te vrezen, dat er werkelijk een ernstig gevaar voor de godsdienstvrede in Oostenrijk uit deze vooralsnog zuiver plaatselijke en tot de hoofdstad beperkte gebeurtenissen zou ontstaan. Toch blijkt, dat men de optimistische verwachtingen, welke men tot aan deze gebeurtenis koesterde omtrent een geestelijke vernieuwing van het Oostenrijkse socialisme ten opzichte van zijn optreden inzake godsdienstig-kerkelijke belangen, terug moet brengen tot meer bescheiden afmetingen.

Desondanks is het een feit, dat het katholicisme in de tweede Republiek Oostenrijk een veel gunstiger en minder omstreden positie inneemt, dan in de eerste Republiek. Het was de niet te ontkennen tragiek van het Oostenrijkse katholicisme, dat het ook na de infiltratie van liberale denkbeelden in het politieke leven van het land in de tweede helft van de negentiende eeuw als geprivilegeerde staatsgodsdienst in een buitengewoon nauwe relatie stond met de staat. Deze relatie met de staat was tot het binnenvallen der nazistische roversbenden in Oostenrijk zo nauw, dat bv. de gehele zielzorgende clerus zijn salarissen van de staat ontving en wel uit een fonds, dat keizer Josef II had opgericht na de sequestratie van grote kerkelijke aardse bezittingen.

Op deze wijze verkregen de priesters in Oostenrijk in zekere zin het karakter van ambtenaren. Na de ineenstorting van de monarchie in het jaar 1918 werd weliswaar het bondgenootschap van troon en altaar opgeheven; maar de essentiële bestanddelen van de staatskerkelijke wetgeving en de ordening van het bestuur bleven behouden. De biezondere bescherming, welke de katholieke kerk in het verleden had genoten van de zijde van den apostolischen monarch, poogde zij thans te verzekeren door de Christelijk-sociale Partij, welke als enige parlementaire partij ondubbelzinnig optrad ten behoeve van de openbare rechten der katholieke kerk.

De kerk werd tot dit standpunt gebracht vooral door de angst-aanjagende hatelijke felheid, waarmede de door de revolutie tot grote invloed gekomen socialisten tegen het katholicisme van leer trokken. O.m. beweerde men na 1918 van socialistische zijde, ofschoon dit volslagen onzinnig is, dat het katholicisme mede schuldig zou zijn aan de wereldoorlog!

Het kwam tenslotte zo ver, dat het grote publiek kerk en christelijk-sociale partij bijna in het geheel niet meer uit elkaar kon houden, zodat de kerk werd belast met alle fouten en onjuiste handelingen en in het biezonder met de sterk burgerlijke tendenzen in de partij, terwijl andererzijds de christelijk-sociale partij gewoon als „wereldlijke arm" van de kerk werd beschouwd.

De clerus speelde een niet onbelangrijke rol in de ups en downs van de partijpolitieke strijd en de kerk poogde de christelijk-sociale partij te helpen, om door middel van haar leergezag en de haar ter beschikking staande persorganen voor de partij meer of minder ondubbelzinnig propaganda te maken.

De herderlijke brieven bv. welke geregeld vóór de verkiezingen door het Oostenrijkse Episcopaat werden uitgegeven, waren voor de katholieken, die niet erg veel voelden voor de christelijk-sociale partij — en de Oostenrijkse bevolking is overwegend katholiek! — een zeer pijnlijke vorm van het optreden zonder meer van het kerkelijke leergezag voor een politiek, welke toch in hoge mate onderhevig was aan vrije critiek.

De zeven verschrikkelijke lijdensjaren, welke het nieuwe Oostenrijk achter zich heeft, leidden ook op het gebied van het godsdienstig-kerkelijke tot een loutering, welke een volkomen nieuwe situatie schiep. Niemand, niet eens de meest fanatieke atheïst, kan het Oostenrijkse katholicisme ervan beschuldigen, dat het op welke wijze dan ook gecollaboreerd zou hebben met de nazistische barbaren, zij het dan ook, dat in 1938 niet onmiddellijk de scherpe oppositie van de kerk zo naar voren kwam, als zij korte tijd later tengevolge van de bestaande noodzakelijkheid vanzelf ontstond. Naast de Joden waren het vooral de principiële katholieken, welke naar de concentratiekampen en tuchthuizen van Himmler werden getransporteerd en voor de nazistische bloedraden werden gesleept. Vele honderden Priesters en vele duizenden katholieke Oostenrijkse leken werden het slachtoffer van de beulen der Gestapo. Een Weense kapelaan bv., Dr. Heinrich Maier, leider van een biezonder actieve verzetsgroep, werd nog kort voor het einde van het nazistische schrikbewind gegrepen en kreeg de doodstraf.

De kameraadschap tussen katholieken, communisten en socialisten, ontstaan in de tuchthuizen, concentratiekampen en gevangenissen, vormde het kapitaal van de godsdienstvrede, welke slechts teloor zou kunnen gaan door zeer grove vergissingen van verantwoordelijke leiders. Hierbij komt de „Entklerikalisierung" „de clericalisatie") van de i.p.v. de oude Christelijk-sociale partij, gekomen, hoofdzakelijk door nieuwe mannen geleide en door nieuwe ideeën geïnspireerde Oostenrijkse Volkspartij, welke het van de hand wijst, een wereldbeschouwende partij in de bekende zin van het woord te zijn. Het pendant hiertoe is het stricte verbod, door de kerk aan de clerus opgelegd, om zich op politiek terrein te begeven.

Aangezien ook van socialistische zijde de geestelijke machtspositie der kerk en haar zelfopgelegde distanciëring van de politiek gaarne wordt erkend, zijn alle noodzakelijke voorwaarden aanwezig voor een vrije, door geen politieke aanvallen of intrigues gescheiden ontplooiïng van het katholicisme in het nieuwe Oostenrijk.

Een gehele reeks van werkzaamheden gedeeltelijk van godsdienstig-kerkelijke, deels van culturele aard, dienen te worden uitgevoerd. Een van de meest dringende problemen is de noodzakelijkheid van de wederopbouw van de door bombardementen en andere strijdhandelingen vernielde of beschadigde kerken.

In het aartsdiocees Wenen alleen werden 400 kerken beschadigd; 15 parochiekerken en kapellen werden volkomen vernield. Hierbij komen de gedeeltelijk ook zeer ernstige vernielingen aan kloosters en andere godsdienstige instellingen. Aangezien de heropbouw natuurlijk vele jaren, wellicht tientallen jaren zal duren, moeten voorlopige maatregelen worden genomen, waaronder de bouw van noodkerken, zoals dit te Wenen reeds verschillende malen is geschied. De kerk is tevens zeer bezorgd over het vraagstuk der priesterstudenten: de oorlog heeft nl. juist de rijen van de jongere priesters gedund, aangezien de nazies er een sport van maakten, juist katholieke priesters „in te zetten" op de meest gevaarlijke sectoren van het front.

Het Weense priester-seminarie telt bv. op het ogenblik slechts 26 theologiestudenten, verdeeld over de twee eerste semesters, terwijl studenten voor de twee laatste semesters volkomen ontbreken. Er zijn dus op het ogenblik 50 pCt. minder priesterstudenten in opleiding dan voor de oorlog! Bij de ordes en congregaties — ook bij de vrouwelijke — zijn de verhoudingen ook niet beter, wellicht zelfs nog iets slechter.

Het vraagstuk van de aanvulling van de clerus, hetwelk in zijn gehele zwaarte duidelijk zichtbaar is, leidt vanzelf tot het jeugdprobleem. Terwijl nl. de schoolgaande jeugd in de leeftijd van 10 — 14 jaren een sterk godsdienstig begrip vertoont, dat veelbelovend is voor de toekomst en zich manifesteert in de sterke groei van het lidmaatschap van de parochiële jeugdgroeperingen, is het zeer moeilijk, de jeugd in de leeftijd tussen 15 en 18 jaar te winnen. In de harten van deze jonge mensen, welke het sterkst waren blootgesteld aan het trommelvuur van de nazistische propaganda, leeft heden ten dage de twijfel en de geresigneerdheid. In hen is een wereld, welke hen in den beginne werd opgedrongen en waaraan zij zich tenslotte nolens volens vastklampten, ineengestort.

Zij moeten in ideologisch opzicht geheel van den beginne af beginnen, om wederom deel uit te kunnen maken van het leven der vrijheid, zedelijkheid, menswaardigheid en christelijke ethiek.

Positief voor het Oostenrijkse katholicisme is de universiteits- en hogeschool-jeugd. Hoewel de nazistische wanideeën ook daar sterk waren doorgedrongen, zijn de studenten in staat, zich tengevolge van hun critische eigenschappen gemakkelijker op het heden te oriënteren dan de in mindere mate opgeleide jeugd.

Het geestelijke „omvormingsproces", hetwelk verloopt in de lijn van een nieuw christelijk humanisme, is reeds in volle gang en belooft grote successen. Thans reeds heeft bv. aan de Weense Universiteit de „Freie Osterreichische Studentenschaft", welke geheel op de grondslag staat van het Christendom en het voor de wereldproblemen toegankelijke Oostenrijkse patriottisme, onomstreden de leiding op zich genomen.

De eigenlijke kans, welke voor het Oostenrijkse katholicisme voor het grijpen ligt, ligt zonder enige twijfel op het terrein van de geestelijke élitevorming. Op deze weg is de vernieuwing van het gezamenlijke geestelijke en culturele leven van Oostenrijk mogelijk, zij het dan ook eerst na verloop van tijd. Of het, om hiertoe te geraken, noodzakelijk zal zijn, het reeds sedert een volle eeuw bestaande voornemen te Salzburg een katholieke universiteit op te richten, nieuw leven in te blazen, staat niet vast: hierover zijn de meningen verdeeld.

Vast staat daarentegen wel dat in geen geval het verzekeren van belangrijke posities aan staatsho-gescholen verzuimd mag worden en dat de geest, waarin desnoods het Salzburgse universiteitsprobleem opnieuw te berde zou worden gebracht, in scherpe tegenstelling moet staan tot die groot-Duitse ideologieën, welke destijds door leidende voorstanders der Salzburgse katholieke universiteit werden voorgestaan.

De „Katholieke Academie", welke in de herfst van 1945 te Wenen werd geopend en in het eerste semester pl.m. 900 studenten tot zich trok, heeft niet de bedoeling de universiteit concurrentie aan te doen. Zij wil slechts zijn een soort volkshogeschool van hogere rang, welke zich ten doel stelt het versterken van het wereldbeschouwende fundament van brede kringen van intellectuelen.

Een verheugend teken van de werkzaamheden der Oostenrijkse katholieken vertoont zich op het terrein van de publiciteit en der uitgevers: terwijl de dagbladpers zich volkomen op partijpolitiek terrein bevindt, zijn er weer verschillende uitstekende katholieke week- en maandbladen, die zeer hoge oplaagcijfers hebben. Enige nieuwe katholieke uitgeverijen zijn naar voren gekomen, welke waardige medestanders zijn geworden van de traditionele katholieke uitgevers.

In de laatste tijd stellen de katholieken ook meer belang in de tot nog toe door hen verwaarloosde schouwburgen. Te Wenen werd gevormd de groep van de St. Stephans-Spieler, welke zich ten doel stelt, volgens buitenlandse voorbeelden een echt katholiek theater op te richten en de schouwburgen met sterk laïcistische tendens, welke materialistisch zijn georiënteerd, concurrentie aan te doen. Het laïcistische theaterbedrijf laat nl. reeds op onaangename wijze van zich horen.

Het Oostenrijkse katholicisme van deze tijd staat — wij mogen wel concluderend zeggen — onder een gunstig gesternte. Het heeft zeer goede vooruitzichten zich als sterke en bepalende geestelijke macht door te zetten en op deze wijze — volkomen los van de politiek, waarvan het zich heeft losgemaakt de beslissende factor in het culturele leven van dit land te worden.

Engeland bouwt zestien nieuwe steden

In Groot-Britannië zijn in de afgelopen oorlog vier millioen huizen en gebouwen verwoest of zwaar beschadigd. Het oplossen van het woningprobleem is een van de zwaarste taken, waarvoor zich een Britse regering ooit geplaatst heeft gezien.

Kort na het aanvaarden van haar werkzaamheden heeft de Labourregering een comité benoemd, onder leiding van Lord Reith, dat was belast met het zoeken naar de beste manier om steden te bouwen en plaats te vinden voor de dakloze bevolking. Het moest verder nagaan hoeveel huizen er ruw geschat nodig waren en wat zo ongeveer de kosten zouden gaan worden. Het comité heeft op 21 Januari en op 9 April van dit jaar rapporten uitgebracht en aan de hand hiervan is thans een wet verschenen op het bouwen van nieuwe steden.

De regering vraagt een crediet van 50 millioen pond om voor de eerste vijf jaar de kosten van uitvoering van het bouwprogramma te dekken. De uitvoering van het gehele plan zal vermoedelijk tussen de 10 en 12 jaren duren, waarbij men rekent, dat tegen de helft van 1949 de productie op volle toeren zal zijn. Tegen die tijd hoopt men de beschikking te hebben over 1¼ millioen werkkrachten en gemiddeld per jaar 4 à 500.000 huizen te bouwen. Er zijn in totaal 4 millioen nieuwe huizen nodig in Groot-Britannië, zegt het tweede rapport-Reith. Deze zullen worden gebouwd door de overheid en door particuliere aannemers. Deze laatsten zullen het leeuwendeel hebben.

Gebrek aan werkkrachten.

Op het ogenblik wordt de vooruitgang nog steeds belemmert door het gebrek aan werkkrachten en aan materiaal, vooral aan bakstenen. Dat het met het bouwen van nieuwe huizen nog niet erg vlot gaat komt ook, omdat in de steden, die het zwaarst van de luchtaanvallen hebben geleden, voorrang wordt gegeven aan het reparatiewerk aan de lichtbeschadigde huizen. Dit vereist veel werklieden en veel materieel.

Wat de „prefabricated" of „confectie"-huizen betreft, die worden hier ondertussen door de mensen nog steeds als een armzalig surrogaat beschouwd. Met de productie gaat het vlot, doch een handicap is weer, dat de fabrieken, die allerlei installaties maken als fornuizen, kachels en geysers, het niet kunnen bijsloffen, zodat men hier en daar hele rijen confectiehuizen kan zien staan die al weken of langer geleden werden voltooid, doch die nog steeds leeg staan.

Wat een stad kost als zij moet worden gebouwd, vertelt de nieuwe stedenwet, die schat dat een stad van 50.000 inwoners ongeveer 19 millioen pond zal gaan kosten (190 millioen gulden). Van dit bedrag zal 15½ millioen pond door de regering worden betaald. De rest door de gemeente zelf. Het zal ongeveer 10 jaar duren voordat zo'n stad klaar is. De regering is van plan om, ter voldoening aan de eerste en dringendste behoeften, te beginnen met de bouw van steden. Deze zullen „onafhankelijk" worden, dat wil zeggen wat bijvoorbeeld de voorziening van gas en water betreft niet afhangen van een grotere stad in de buurt. Wel de eventueel nog te bouwen kleine plaatsen. Die zullen gedeeltelijk afhankelijk worden, o.a. wat betreft het onderwijs. Er zullen dus bijvoorbeeld geen middelbare scholen of hogescholen komen, doch slechts lagere scholen.

De nieuwe steden.

De plaats waar men de nieuwe steden zal gaan oprichten, zal worden uitgemaakt door op zijn minst drie ministeries, te weten die voor de stedenbouw, handel en volksgezondheid. Bij de uitvoering van het grote plan zal de waarde blijken van het instituut, dat zich vooral tijdens de oorlog zo heeft ontwikkeld, namelijk dat van het „maatschappelijk onderzoek", op zijn Engels „social survey". Door dit systeem van vragen stellen aan bepaalde groepen der bevolking is het mogelijk geworden om de regering, in grote lijnen althans, op de hoogte te stellen van hetgeen het publiek nodig heeft en hetgeen het wenst. Zo kan bijvoorbeeld met zekerheid worden aangenomen, dat in de nieuwe steden de industrie dusdanig zal zijn gevestigd, dat degenen die er werken, niet te veraf wonen, dat er „gemeenschapscentra" zullen komen voor onderricht en vermaak, en dat de steden voldoende „longen" zullen hebben, d.w.z. parken en tuinen. Dit voor de volksgezondheid in het biezonder en de veraangenaming van het leven der burgerij in het algemeen.

Sprookjesland.

Een tikje onwennig rommelen we in het Zwitserse geld, wanneer de Züricher tramconducteur zijn penningske eist. Wij offeren onze van kennissen gekregen „Rappen", die wij overigens graag afstaan om weer eens als echte burgers, en niet als onderdelen van een bosje sprotjes, in een snelle tram met voldoende vrije zitplaatsen vervoerd te worden.

Het is niet alleen de tram, die het leven in Zwitserland veraangenaamt; het is de gehele sfeer, waardoor de buitenlander getroffen wordt en die hij toch niet onder woorden kan brengen. Misschien zijn het de goed onderhouden huizen, de schone straten of de fleurige toiletjes der dames. Misschien de étalages, gevuld met de meest begeerlijke artikelen, of de kiosken, waar naast de vingerdikke kranten tientallen soorten sigaretten voor het grijpen liggen en de winkelier beleefd vraagt hoeveel hij u wel mag leveren......

Men voelt het: in Zwitserland is geen strijd geleverd, dit land is gespaard gebleven voor de ruïneuze adem van de oorlog. Het doet den Nederlander overdadig aan, deze weelde en hij waant zich in een sprookjesland. Helaas moet het voor hem een sprookjesland blijven, ten minste, wanneer hij zich aan de regelen der wet heeft gehouden en geen deviezen over de grens heeft gesmokkeld. De reiziger, die op familiebezoek is en dus geen geld heeft mogen meenemen, zal zich moeten behelpen met de francs, die hij van verwanten of kennissen heeft gekregen.

Ongeoorloofde wegen.

Hoeveel zullen het er echter zijn, die op deze wijze hun tijd in Zwitserland doorbrengen? Wij vermoeden niet veel, want hoe eenvoudig is het niet om aan Zwitserse francs te komen? Een flink pak Nederlandse bankbiljetten over de grens te smokkelen schijnt in de practijk niet veel moeilijkheden op te leveren. In Zürich kan men daarmee elke willekeurige bank binnen stappen om het in te wisselen tegen de daar geldende, laten we zeggen semi-officiële koersen. Bij de grote banken zagen wij bordjes hangen met de koersen van practisch alle Europese munten, zoals men deze in Zwitserland waardeert. Officieel heeft onze gulden een waarde van 1,65 Zwitserse franc. Op de bank krijgt men er niet meer dan 47½ centime voor. Grote coupures, biljetten van honderd gulden, noteren nog minder namelijk 46 centimes per gulden.

Het is echter niet alleen de Nederlandse gulden, die niet erg hoog wordt aangeslagen. Voor één Zwitserse franc kan men rammelen met ongeveer 22 Belgische, terwijl de Franse nog minder waard zijn.

Bij het handelsverkeer tussen Nederland en Zwitserland wordt echter de normale koers gebruikt. Naar men ons van Zwitserse zijde mededeelde, vindt de lage notering van ons geld in Zwitserland uitsluitend haar oorzaak in het feit, dat het daar aangeboden Nederlandse geld zonder twijfel gesmokkeld is. De aanbieder is in overtreding; wil hij zijn geld omwisselen, dan zal hij hierbij een grote veer moeten laten.

Theorie en practijk.

De mogelijkheid, dat een in Nederland reizende Zwitser Nederlands geld ongelimiteerd in Zwitserland tegen 25 pct. van de officiële koers kan kopen, bestaat in theorie niet, daar hij voor zijn vertrek slechts voor vijftig Nederlandse guldens kan inwisselen. In de practijk kan hij evenwel „zwart" zoveel omruilen als hij wil. Het is voorgekomen, dat een portier van een groot hotel in Amsterdam een Zwitsersen gast toefluisterde: „Als u soms francs lebt; ik betaal er een hogere prijs voor dan ieder ander......"

Ontduikingen van het deviezenbesluit zijn aan alle kanten mogelijk. De grote stroom reizigers aan de grensstations verhindert een grondig onderzoek van de bagage. Een beetje handige smokkelaar weet echter ook bij strenge contrôle zijn bankpapier wel weg te moffelen. Het is niet overdreven te beweren, dat wekelijks voor vele tienduizenden guldens aan kostbare deviezen over onze grenzen verdwijnen. Een spoedige oplossing van deze quaestie is daarom dringend gewenst. (Trouw)

JURRES OVERLEDEN.

Schilder van bijbelse onderwerpen.

Prof. J. H. Jurres, hoogleraar aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Amsterdam, is Vrijdag, 71 jaar oud, overleden.

Als jongeman van 20 jaar trok hij de aandacht met zijn illustraties bij de Don Quichotte van Cervantes. Hij voelde zich steeds aangetrokken tot het tragisch-groteske, vond toch ook inspiratie in het Oude Testament, in de Wereldliteratuur. De St. Agnes-kerk in Amsterdam heeft een groot schilderstuk van zijn hand, dat de marteldood van de H. Agnes voorstelt.

Zowel in binnen- als buitenland werd prof. Jurres vele malen onderscheiden.